

GÖRÖGORSZÁG

A GÖRÖG MENEKÜLTÜGYI RENDSZER ÉS HIÁNYOSSÁGAI

I. Menekülőjoghoz való hozzáférés

I.1. Görögország elhelyezkedése Európa migrációs térképén

Görögország földrajzi elhelyezkedése folytán tipikus belépési hely az Európai Unióba a nagyrészt Közel-Keletről, Közép-Ázsiából, illetve számos afrikai országból (pl. Szomália) érkező migránsok és menekültek számára. Az országot egy több mint 203 km hosszúságú szárazföldi határvonal, valamint az Égei-tenger választja el Törökországtól. Így a Törökországon keresztül érkezők nagy része vagy a szárazföldi határon, az Evrosz-folyón való átkeléssel, vagy pedig a Törökországhoz közel eső görög szigetekre való átjutással kísérli meg a Görögországba, így egyúttal az Európai Unióba való belépést.¹

I.2. A területhez való hozzáférés – a non-refoulement elvének megsértése

Az Európa Tanács Emberi Jogi Biztos 2009. februári tényfeltáró beszámolójában kiemelte, hogy a görög menekültügyi gyakorlat súlyos és rendszerszintű hiányosságai veszélyeztetik a menekültekhez való jog, valamint a területhez való hozzáférés érvényesülését.² E vonatkozásban a Biztos nagy hangsúlyt fektetett a görög rendőrhatalóságok – különösképpen az Evrosz régióban (északkeleti tartomány), illetve az Égei-tenger északi részén alkalmazott – gyakorlatára, mellyel **az ország területére érkező menekültek tömegesen visszairányítják Törökországba anélkül, hogy e személyeknek lehetőségük lenne a menedékjogi kérelem benyújtására, illetve annak eljárás keretében történő elbírálására.**³ E gyakorlat az 1951-es Genfi Egyezmény 33. cikkelye által lefektetett és később a nemzetközi jog számos egyéb forrásában kiteljesedett **non-refoulement (sérelemes bánásmódba való visszaküldés tilalma) kötelezettség megsértését jelenti.**⁴ Számos tekintélyes civil szervezet tényfeltáró jelentése hasonlóképp számol be.⁵ A Human Rights Watch emberi jogi civil szervezet a 2008 novemberében kiadott jelentésében többek között beszámolt a görög parti őrség által alkalmazott azon gyakorlatról, mely során a menekülteket kisebb evezőcsónakokba helyezve, a csónakot szándékosan megrongálva, nyílt tengerre helyezik és a török partok felé lökik.⁶

I.3. Lánc-refoulement

További problémát jelent a Görögország és Törökország között 2001. június 27-én, az **illegális bevándorlás visszaszorítására létrejött bilaterális egyezmény, melyhez fűzött jegyzőkönyv tartalmazza a két állam**

¹ Elsősorban Lesbosz, Hiosz, Szamosz és Kósz szigetek.

² Report by Thomas Hammarberg, Commissioner for Human Rights of the Council of Europe, following his visit to Greece on 8-10 December 2008; CommDH (2009) 6, Strasbourg, 200. február 4., 2. oldal, A jelentés letölthető a következő weboldaltól angol és francia nyelven:

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1409353&Site=CommDH&BackColorInternet=FEC65B&BackColorIntranet=FEC65B&BackColorLogged=FFC679>

³ Uott.

⁴ 1951-es Genfi Egyezmény 33. cikke fekteti le a non-refoulement elvet, mely kimondja, hogy „Egyetlen Szerződő Állam sem utasítja ki vagy küldi vissza („refouler”) a menekültet azon ország területének határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása miatt, vagy abból az okból van veszélyeztetve, hogy bizonyos társadalmi csoporthoz tartozik, vagy bizonyos politikai véleményt vall”. Görögországot ezen kívül további nemzetközi és regionális emberi jogi egyezmények is kötelezik a non-refoulement elvének megtartására, azaz arra, hogy senkit ne küldjön vissza – közvetetten sem – olyan országba, ahol kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés áldozata lenne: az 1984-es ENSZ Kínzás és más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés elleni Egyezménye (3. cikk), az 1966-os ENSZ Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (7. cikk) és az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4.-én kelt európai Egyezmény.

⁵ Például a Human Rights Watch 2008. novemberi riportja; ‘Stuck in a Revolving Door Iraqis and Other Asylum Seekers and Migrants at the Greece/Turkey Entrance to the European Union’, p. 40; Az angol nyelvű dokumentum letölthető a következő weboldaltól:

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greeceturkey1108_webwcover.pdf

Továbbá a német Pro Asyl szervezet által készített dokumentum, a ‘The truth must be bitter, but it must be told’ (October 2007) is dokumentálja a görög hatóságok non-refoulement elvét sértő gyakorlatát. A riport elérhető angol nyelven következő weboldalon:

http://www.proasyl.de/fileadmin/proasyl/fm_redakteure/Englisch/Griechenlandbericht_Engl.pdf

⁶ Lásd fent (5)

közötti visszafogadási vagy más néven toloncegyezményt.⁷ Az egyezmény nem tartalmaz semmilyen, a menekültek vagy más, nemzetközi védelemre szoruló személyek jogainak védelmére vonatkozó rendelkezést. Az egyik legfőbb probléma, hogy Törökország esetében továbbra is érvényben van az 1951-es Genfi Menekültegyezmény földrajzi korlátozással történő alkalmazása, melynek értelmében kizárólag Európából (az Európa Tanács tagállamaiból) érkező személyek esetében folytat le menedéjogi eljárást.⁸ A törökországi gyakorlat egyértelműen azt mutatja, hogy a Görögországból deportált, illetve Törökország területére visszairányított iraki menekülteket, bizonyos ideig tartó fogvatartás után, Irakba deportálják.⁹ Görögország ezzel olyan állam területére küldi vissza a saját területére érkező és menedékkért folyamodó személyeket, amely köztudottan megsérti a non-refoulement elvét.

II. A menedékkérők fogvatartása, menedékkérőkkel való bánásmód

II.1. Menedékkérők fogvatartása, fogvatartási körülmények

Az **Európa Tanács kínzás megelőzésére létrejött Bizottsága** (CPT) 2007 februárjában tett tényfeltáró látogatásáról készült jelentésében arról számolt be, hogy a görög hatóságok figyelmen kívül hagyják a fogvatartottak azon jogát, hogy a fogvatartás tényéről közeli hozzátartozójukat vagy más személyt értesítsenek, továbbá, hogy ügyvédhez forduljanak. Ezen kívül a fogvatartottak azon joga is sérül, hogy alapvető jogaikról, a megfelelő nyelven, tájékoztatást kapjanak. E vonatkozásban az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa helyszíni látogatásáról készült beszámolójában kiemelte a menedékügyi eljárással kapcsolatos alapvető tájékoztatás hiányát.¹⁰

A CPT Bizottság továbbá elítélte a határőr-kirendeltségek fogdáiban uralkodó fogvatartási körülményeket és kiemelte, hogy azok általában véve elfogadhatatlanok, még rövidebb időtartamú tartózkodás céljára is alkalmatlanok. Hangsúlyozta továbbá, hogy **az ilyen körülmények közötti fogvatartás kimeríti az embertelen, megalázó bánásmód fogalmát.**¹¹ A CPT Bizottság felhívta Görögországot, hogy tegyen azonnali lépéseket különösképp az őrizetbe vett menedékkérők huzamos ideig történő fogvatartásának megszüntetése, valamint speciális – nem hagyományos büntetés-végrehajtási – intézményekben történő elhelyezése érdekében. A külföldiek fogvatartását végrehajtó intézetek vonatkozásában a CPT Bizottság ugyancsak a fogvatartási körülmények rendkívül elégtelen voltát hangsúlyozta. Ezen túlmenően felhívta a görög hatóságokat a megfelelő képesítéssel rendelkező és képzett személyzet alkalmazására, továbbá rendszeres orvosi felülvizsgálat, valamint megfelelő egészségügyi ellátás bevezetésére.

A CPT tényfeltáró látogatása alkalmával 24 rendőrőrsöt és külföldiek fogvatartását végrehajtó intézetet vizsgált meg és látogatásról készült jelentésében megállapította, hogy **az itt fogvatartott személyek a kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód valódi veszélyének vannak kitéve.**¹² A CPT Bizottság megállapította továbbá, hogy a fogvatartottakkal szemben tanúsított bánásmód tekintetében **nem tapasztalt javulást** a 2005-ben vizsgált állapotokhoz képest. Ezzel kapcsolatban a Bizottság delegációja hangsúlyozta, hogy számos – rendőri szervek általi – bántalmazással kapcsolatos panasz érkezett hozzá, melyek többsége megalapozottnak bizonyult tekintve, hogy a fogvatartottak sérülései alátámasztották a bántalmazás tényét.

⁷ Agreement between the Hellenic Republic and the Republic of Turkey on cooperation of the Ministry of Public Order of the Hellenic Republic and the Ministry of the Interior of Turkey on combating crime, especially terrorism, organized crime, illicit drug trafficking and illegal immigration.

⁸ Törökország az 1951-es Genfi Menekültegyezmény ratifikálásakor jelentette be, hogy élni kíván az Egyezmény 1 B cikkely (1) (a) pontjához fűzött földrajzi korlátozás lehetőségével, melyet az 1967-es, az időbeli korlátozást megszüntető kiegészítő jegyzőkönyv ratifikálásakor sem oldott fel.

⁹ Ezt a gyakorlatot alátámasztja például az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága által kiadott közlemény, melyben arról számolt be, hogy Törökország 2007 júliusában egy hét alatt mintegy 135 iraki személyt irányított vissza Irakba, melyek közül többen menekültstátuszért kívántak folyamodni. A Főbiztos elítélte a történeteket és felhívta Törökországot a non-refoulement elvének tiszteletben tartására.; Press Release from Thursday 26 July, 2007, 'UNHCR deplores reported forced return of 135 Iraqis by Turkey'; <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/iraq?page=press&id=46a8976b2>

¹⁰ Report by Thomas Hammarberg, Commissioner for Human Rights of the Council of Europe; Id. fent (2) 6. oldal II/15.

¹¹ A zárkák rendkívül túlszűfoltak, gyakran 10 ember osztozik egy 14 négyzetméteres alapterületű zárkán; a zárkákba beérkező természetes fény, valamint a szellőztetés elégtelen, alapvető higiéniai hiányosságok stb. Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, CPT/Inf (2008) 3, par. 23.

A dokumentum elérhető angol nyelven a következő weboldalon: <http://www.cpt.coe.int/documents/grc/2008-03-inf-eng.htm>

¹² Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment; Id. fent (11); 29. oldal, 58-as pont

Az **Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságának (LIBE Committee)** 2007. július 17-i, kifejezetten Görögországba irányuló helyszíni látogatásáról készült jelentésében ugyancsak a megfelelően képzett, hozzáértő személyzet illetve a szükséges anyagi források hiányáról számolt be (ideértve az ügyvédek, tolmácsok, orvosi személyzet, szociális munkásokat, pszichológusokat és speciális rendőri egységeket).¹³ A LIBE Bizottság hasonlóképpen arra a következtetésre jutott, hogy **a menedékkérők és bevándorlók befogadása, illetve elhelyezése súlyos aggodalmakra ad okot.**¹⁴ A LIBE Bizottság felhívta a figyelmet arra, hogy Görögország 2007. november 13-án elnöki rendelet formájában átültette a hazai jogba a menedékkérők befogadása minimumszabályainak megállapításáról szóló 2003/9/EK tanácsi irányelvet (ún. Befogadási Irányelv), melynek előírásait köteles késedelem nélkül teljesíteni.¹⁵ Ezzel kapcsolatban a jelentés utalást tett az Európai Bíróság által hozott azon ítéletre, mely elmarasztalta Görögországot e tekintetben.¹⁶ Ugyanezen Bizottság által 2005 és 2008 között – többek közt Görögországban is – tett helyszíni látogatásairól készült jelentésében sajnálatát fejezte ki, hogy az egyes tagállamok, így Görögország, által létrehozott és működtetett befogadó állomások kapacitása gyenge, illetve nem felel meg a menedékkérők szükségleteinek.¹⁷

Az **ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR)** 2008. április 15-én kiadott állásfoglalásában hasonlóképpen rámutatott a görög menekültügyi rendszer megannyi hiányosságára. Többek között kiemelte a menedékkérők fogadásával, elhelyezésével kapcsolatos súlyos problémákat és azt a következtetést vonta le, hogy azok továbbra sem felelnek meg az előírt nemzetközi és európai minimumkövetelményeknek.¹⁸ Hasonlóképpen számos elismert nemzetközi civil szervezet számolt be a börtönökben, idegenrendészeti fogdáknak és a külföldiek elhelyezésére szolgáló központokban uralkodó lesújtó és embertelen körülményekről, mely jelentéseket az **Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériuma** is kiemelt 2008-as Görögországról készített éves emberi jogi beszámolójában.¹⁹

II.2. Kiskorúak fogvatartása

Több szervezet is kiemelte a kísérő nélküli kiskorúak görögországi helyzetével kapcsolatos akut problémák meglétét. Az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa beszámolójában mély aggodalmát fejezte ki a kiskorúakkal szemben tanúsított bánásmóddal kapcsolatban, utalva az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának (UNHCR) görög kirendeltsége által, 2008 áprilisában kiadott tanulmányára, mely a menekültügyi rendszer súlyos hiányosságait tárta fel e vonatkozásban.²⁰ A tanulmány többek között kiemelte a görög hatóságok által fenntartott azon gyakorlatot, mely során az országba illegális módon belépő kiskorúakat (köztük nyilvánvalóan számos nemzetközi védelemre szoruló gyermeket) rutinszerűen kitoloncolják. A Biztos figyelmeztetett, hogy Görögország számos nemzetközi és regionális egyezmény részese, melyek speciális kötelezettségeket szabnak rá a gyermekkel való bánásmód tekintetében. Így többek között, Görögországot köti az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény, az Európa Tanács Emberkereskedelem ellen fellépő Egyezménye, az Európai Szociális Karta, továbbá az ún. Befogadási Irányelv. Az UNHCR kiemelte, hogy a kiskorúak védelmére kirendelt ügygondnokok rendkívül ritkán avatkoznak be a gyermekek érdekében, mely súlyos problémákat vet fel a Befogadási Irányelv szerinti követelmények alkalmazásával kapcsolatban, mely kimondja,

¹³ Report from the LIBE Committee Delegation on the Visit to Greece (Samos and Athens); Rapporteur: Jeanine Hennis-Plasschaert, Brussels, 17 July 2007; A jelentés letölthető a következő weboldalról:

[http://www.europarl.europa.eu/registre/commissions/libe/proces_verbal/2007/07-02/LIBE_PV\(2007\)07-02_EN.doc](http://www.europarl.europa.eu/registre/commissions/libe/proces_verbal/2007/07-02/LIBE_PV(2007)07-02_EN.doc)

¹⁴ Uott. point 11, conclusions

¹⁵ Görögország 2007. november 13-án elnöki rendelet formájában inkorporálta a menedékkérők befogadása minimumszabályainak megállapításáról szóló 2003/9/EK tanácsi irányelvet; Council Directive 2003/9/EC of 27 January 2003 laying down minimum standards for the reception of asylum seekers; OJ L 31, 6.2.2003, p. 18

¹⁶ European Court of Justice (ECJ): Commission of the European Communities v. Hellenic Republic, C-72/06, European Court of Justice (Fifth Chamber), 19 April 2007, az ítélet elérhető:

<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refworld/rwmain?docid=472051192>.

¹⁷ Report on the implementation in the European Union of Directive 2003/9/EC laying down minimum standards for the reception of asylum seekers and refugees: visits by the Committee on Civil Liberties 2005-2008, (2008/2235(INI)) Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs; Rapporteur: Martine Roure; PE414.969v02-00; 2007. január 27.; A dokumentum elérhető magyar nyelven a következő weboldalról:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2009-0024+0+DOC+PDF+V0//EN>

¹⁸ UNHCR Position on the return of asylum-seekers to Greece under the 'Dublin Regulation', 2008. április 15; a dokumentum letölthető a következő weboldalról: <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4805bde42.pdf>

¹⁹ Lásd a Human Rights Watch és a német Pro Asyl szervezetek által kiadott beszámolókat (ld. fent v), továbbá, az Amnesty International által, 2008. május 28-án kiadott országriportot, amely letölthető a következő weboldalról:

<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refworld/rwmain?page=printdoc&docid=483e278e37>

Lásd: US Department of State, 2008 Country Reports on Human Rights Practices: Greece, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, 2009. február 25;

<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/eur/119082.htm>

²⁰ Report by Thomas Hammarberg, Commissioner for Human Rights of the Council of Europe, ld. fent (2); III/ 18-21-es pontok; Unaccompanied minor asylum seekers in Greece, A study on the treatment of unaccompanied minors applying for asylum in Greece commissioned by UNHCR's Office in Greece; 2008 áprilisa; a dokumentum letölthető:

<http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/48abd557d.pdf>

hogy mindenkor a kiskorú gyermek érdekében figyelemmel, jogaira tekintettel kell eljárni (19. cikk).²¹ A világ egyik legtekintélyesebb emberi jogvédő szervezetének számító **Human Rights Watch** kifejezetten ebben a témában készített, 2008 decemberében kiadott tényfeltáró jelentése kiemelte továbbá, hogy a kiskorúakon végzett kormeghatározási eljárások teljes mértékben elfogadhatatlanok, illetve a hatóságok gyakran önkényesen járnak el e tekintetben.²² A szervezet ezen túlmenően arról számolt be, hogy a kiskorúak fogvatartása mindennapos, melyet olykor felnőttekkel együtt hajtanak végre, amely teljességgel ellentmond az ENSZ Gyermekjogi Egyezményben foglalt alapelveknek és a vonatkozó jogi normáknak.

III. A görög menekültügyi eljárás súlyos hiányosságai

III.1. Statisztikák

Görögországban évek óta kirívóan a **legalacsonyabb a menekültként való elismerés aránya az Európai Unióban**. 2008-ban **19 884-en nyújtottak be menedékkérelmet** az országban, első fokon pedig összesen **14-en kaptak menekültstátuszt**, másfajta (kiegészítő, humanitárius, stb.) védelmet pedig senki. A menedékjogi döntések bírói felülvizsgálata során további 344 személy kapott menekültstátuszt, 21-en pedig kiegészítő védelmet. Az arányok azonban még így is messze elmaradnak szinte bármelyik másik európai ország adataitól,²³ ami a menedékjogi gyakorlat súlyos elégtelenségére utal. Különösen annak a fényében, hogy a Görögországban benyújtott menedékkérelmek jelentős részét iraki, szómáliai és afgán állampolgárok nyújtják be, akik túlnyomó részét a legtöbb EU-tagállam a nemzetközi védelem valamilyen formájában biztosan részesítené.

A menedékjogi eljárás teljes elégtelenségét még jobban szemlélteti az iraki menedékkérőkkel kapcsolatos gyakorlat. Az első fokú menedékjogi eljárásban 2008-ban menekültstátuszt vagy kiegészítő védelmet kapott az iraki menedékkérők 100%-a Finnországban, 91%-a Németországban, 83%-a Franciaországban, 80%-a Ausztriában és 77%-a Magyarországon, addig ez az arány Görögország esetében 0%.²⁴ Az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa mély aggodalmát fejezte ki a menekültkénti elismerés e rendkívül alacsony aránya miatt.²⁵ További problémát jelent a kérelmek feldolgozásának elmaradása: 2007-ben első fokon 7 150, másodfokon 19 015, 2008 szeptemberében első fokon 5 713, másodfokon pedig 26 115 számú kérelem maradt elbírálatlan.²⁶

III.2. A görög menekültügyi eljárás hiányosságai

Mind az UNHCR, mind pedig az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa súlyos problémaként emelte ki, hogy a menekültügyi eljárás során az **alapvető eljárásjogi garanciák**, úgymint a megfelelő **tolmácsoláshoz**, valamint a **jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférés** legtöbbször nincsenek biztosítva. Ingyenes jogi segítségnyújtás kizárólag a rendkívüli fellebbviteli fórum előtti semmisségi eljárás esetén biztosított. Az UNHCR 2008-ban kiadott egy jelentést, melyben öt tagállam, köztük Görögország, gyakorlatát tanulmányozta a harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló 2004/83/EK tanácsi irányelv (ún. Kvalifikációs Irányelv) végrehajtása vonatkozásában.²⁷ A tanulmány rámutatott a görög menekültügyi eljárás súlyos problémáira, többek között hangsúlyozta az eljárás keretében hozott első fokú döntések hiányos indokolását, melyek mindössze sematikus jogi indokolást tartalmaznak. A jelentés kiemelte továbbá, hogy a 45 vizsgált másodfokú döntés közül csupán 12 tartalmazott jogi indokolást.

²¹ Az alapvetően az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 3. cikke mondja ki (<http://www.unhcr.ch/html/menu3/b/k2crc.htm>)

²² Human Rights Watch, 'Left to Survive - Systematic Failure to Protect Unaccompanied Migrant Children in Greece', 2008 decembere; A szervezet becslése szerint csak 2008-ban kb. 1 000 kísérő nélküli és menedéket kereső gyermek lépett Görögország területére.; a dokumentum letölthető angol nyelven:

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece1208webwcover_0.pdf

²³ Összehasonlításképpen az érdemben elbírált kérelmek esetében a menedékkérők következő százalékaik részesültek a menekültstátuszban vagy kiegészítő védelemben: Lengyelország 63%, Németország 54%, Olaszország 49%, Ausztria 40%, Franciaország 30%, Magyarország 27%, Csehország 16%, Görögország ugyanakkor csak 1,5% (!)

Forrás: UNHCR Asylum levels and trends in industrialized countries, 2008; 2009 március 24.; A dokumentum elérhető: <http://www.unhcr.org/statistics/STATISTICS/49c796572.pdf> - az adatok a többfokú eljárás különböző adatainak összeadásával készültek, így némi torzítás elképzelhető, ami viszont nagyságrendileg nem befolyásolja az összehasonlításra szolgáló adatokat

²⁴ Ld. fent (23)

²⁵ Ld. fent (2), 5. oldal, I/10-es pont

²⁶ Ld. fent (2), 9. oldal, IV/23-as pont

²⁷ A tanulmány Franciaország, Németország, Szlovákia és Svédország menekültügyi gyakorlatát vizsgálta a 2007 márciusa és júliusa közötti időszakban; ld. UNHCR, Asylum in the European Union – A Study of the Implementation of the Qualification Directive, 2007 november, 31-32. oldal; a tanulmány letölthető a következő weboldaltól: <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/473050632.pdf>, lásd még fent (11), 11. oldal, VII/31-32. pontok

Ezen kívül **a másodfokú menekültügyi hatóság pártatlanságát illetően is komoly aggályok fogalmazódtak meg**, mellyel kapcsolatban az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa hangsúlyozta, hogy a szervezet összetétele nem felel meg az Emberi Jogok Európai Bírósága által lefektetett minimumkövetelményeknek.²⁸

III.3. Speciális probléma a Dublin II rendelet végrehajtásának tükrében

A fent leírtakon túl speciális problémák merülnek fel a 343/2003/EK tanácsi rendelet (ún. Dublin II. rendelet) végrehajtása vonatkozásában is. A Dublin II. rendelet értelmében, főszabály szerint, az a tagállam felelős a menedékkérelmi eljárás keretében történő elbírálásáért, ahol a kérelmező elsőként terjesztette elő erre irányuló kérelmét.²⁹ Az UNHCR 2008. április 15-én kibocsátott állásfoglalásában felhívta az Unió tagállamait, hogy – a Dublini II. rendelet 3. cikk (2) bekezdésében foglalt ún. „szuverenitási klauzula” alkalmazásával élve – **tartózkodjanak a menedékkérők Görögországba történő átadásától**.³⁰ A közelmúltban – felismerve a fent bemutatott súlyos, kirívó hiányosságokat – számos tagállam általános stratégiai döntés vagy eseti megfontolások (például bírói iránymutatás alapján) számos ügyben tartózkodik a Görögországba való átadástól még akkor is, ha a Dublin II. rendelet értelmében az adott menedékkérelmi elbírálásáért Görögország lenne felelős.³¹ 2007-ben Magyarország is tartózkodott a szómáliai menedékkérők Görögországba való visszaküldésétől, e gyakorlat azonban a fent bemutatott számos egybehangzó jelentés és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság egyértelmű felszólítása ellenére 2008-ban már nem áll fenn.

²⁸ Lásd *Ciraklar v. Turkey*, judgment of 28/10/1998, 38. bekezdés

²⁹ Council Regulation (EC) No 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national (Dublin II Regulation); OJ, L 50, February 25, 2003;
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R0343:EN:HTML>

³⁰ Ld. UNHCR Position on the return of asylum-seekers to Greece under the 'Dublin Regulation'; fent (18) 9. oldal 26. pont; ezen kívül az Európai Menekültügyi Tanács (ECRE) és az Amnesty International is tiltakoztak a dublini átadások ellen. ECRE Press Release of 3 April 2008, <http://www.ecre.org/files/ECRE%20Dublin%20Greece%20press%20release%20%20final.pdf>; Amnesty International Press Release of 28 February 2008 – No place for an asylum seeker in Greece; <http://www.amnesty.org.au/news/comments/9711/>

³¹ Hasonló esetek nagy számban fordultak elő a közelmúltban Németországban, Svédországban, Finnországban, Belgiumban, Hollandiában, Olaszországban és nem EU-tagállam, de a dublini rendszerben résztvevő Norvégiában. Ezek az esetek gyakran vonatkoznak kísérő nélküli kiskorúakra, gyermeces családokra vagy valamilyen szempontból sérülékeny menedékkérőkre.